Ч. 22. Чернівції, неділя дня 16. (28.) квітня 1895. Рочник XI.

БУКОВИНА

Передплата
на „Буковину“ разом з ілюстр. додатком „Неділя“ виносить:
на цілий рік 10 зр. — кр.
„ чверть року 2 „ 50 „
„ місячно — „ 85 „
для заграниці 15 рублів або 24 франків.
Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч.17.

ВИХОДИТЬ:
у вівторок, четвер, суботу і неділю.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2), куда всї дописи адресувати належить. — Бюро редакциї отворене щодня від 8. рано до 8. вечером.

Короткий погляд на теперішне політичне положенє.

I. Дуже се тяжка задача, представити докладно бодай важнійші подіï, що вплинули на теперішний стан політичного, національного і суспільного розвою людского житя. Не так то легко оцінити вірно працю тих людий, що стоять на чолі політично-суспільного руху. Не так то легко бути умілим і совістним керманичем політичного, національного, або суспільного розвою. До сего потреба передовсім бистрого ума, людского серця, богатого засобу всестороннього знаня, сильної волі, зелізної консеквенциï і щирої праці. Коротко сказавши, правдивими керманичами сьвітового руху, правдивими керманичами державних, краєвих, або народних справ можуть бути тілько люди розумні, чесні, енерґічні, люди визначного характеру.

Та не все і всюда появляють ся люди велтии людского духа і серця, що своїми високими думками вміють завоювати майже цілий сьвіт і творять нові епохи в історії людского розвою. А в нас не все і всюда можна подибати людий спосібних хоч би до звичайного духового проводу, таких, що могли би бодай охоронити здобутки дотеперішної культурної людскої праці, забезпечити дотеперішний поступ народної справи і спинити кождий сему розвоєви шкідливий розстрій. Ба, у нас годі подибати навіть більше людий ширшого сьвітогляду, що могли би застановити ся зріло над першорядним суспільним питанем: які права і обовязки мають поодинокі люди, або цілі народи взглядом своєї держави, свого краю, свого народу і цілої людскої суспільности.

Авже-ж се учить нас история, що кожда державна, краєва, або народна управа була все вірним образом тої моральної, себто інтеліґентної сили, яка свого часу переважала в суспільности дотичної держави, дотичного краю або народу. Придивім ся отже докладнійше політичним і національним відносинам, які панують тепер в нашій австрийскій державі і на наших руских землях, та може навчимо ся з того щось користного і для нашої народної справи.

Ми вже раз писали на сїм місци, що наша австро-угорска держава визначує ся між всїма другими европейскими державами передусїм своїм ріжнородним складом. Нїмці, Мадяри, Поляки, Чехи, Серби і Хорвати, Русини, Волохи, Словаки і Італїянцї замешкують збитими масами краї сеї держави. Помимо великого числа славяньских народів і виробленої політичної сили Мадярів старало ся австрийске центральне правительство всїми силами удержати первобитний історичний нїмецкий характер нашої держави, а покійний державний мінїстер Шмерлїнґ, уважаючи нїмецкий централїзм яко єдину спасительну управу для могучости держави, боров ся довший час навіть против теперішного дуалїстичного державного устрою.

Побіда Прусаків в р. 1866-ім витиснула Австрию з союза нїмецких держав і в наслїдок сеї радикальної зміни політичного становиска прибрала наша держава офіцияльно нїмецко-мадярский характер. Мадяри, виплекавши сильну власну культуру, витиснули цїлковито нїмецкий вплив з центрального правительства в Угорщинї, а в другій частинї нашої держави переважає ще дотепер взагалї, а особливо в центральнім правительстві нїмецкий характер; бо-ж мусить кождий признати, що нїмецка просьвіта і культура, отже й нїмецка моральна сила, все ще ту найбільша зпоміж всїх. Отже й тепер она переважає, помимо того, що, як сказано, ще в 1866 роцї виступила Австрия із союза нїмецких держав, та й помимо того, що берлиньский трактат, по послїдній российско-турецкій війнї, призволив австрийскій дер-

З ЖИТЯ.

(Шляхта картофляна. Як минає слава сьвіта. Патріотизм не на своїм місци. Дбаймо самі про себе. Волоске Товариство жіноче, а наші жіночі товариства. Чи таїти чи виявляти наші недостатки? З якого становища судити свої справи).

Маю в руках PreisCourant der Kartoffelzucht- und Versuchsstation одного Поляка на Мазурах. Оголошеня нїмецкі, але ріжні роди картофель називають ся так: Остоя, Доленґа, Заґлоба. Кармазин, Корчак, Пяст, Сулима, Баторий, Лех, Кракус, Бонча, Лелїва, Венява, Корвин, Ґоздава, Лешок білий, Земовіт і т. д. Якже вам то подобає ся?

Були колись грецкі і римскі боги і півбоги, що звали ся Гектор, Кастор, Неро, Амор і ще ріжно, а тепер они, шануючи слухи ваші, зійшли на пси... Були колись королї: Пяст, Лех, Лешок білий і Баторий, були колись шляхтичі: Заґлоби, Бончи, Корвіни, Остої, Корчаки і Доленґи, а тепер називають ся їх славними іменами — картофлї... Так минає слава сьвіта! Маємо тепер шляхту картофляну. З Лехів, Пястів і Баторих можна горівку курити; Заґлобами, Корчаками і Доленґами можна ходобу годувати, а всю ту благородну шляхту картофляну можна засадити і на рускім поли...

Вже немов бачу, як рускому патріотови-господареви волося дуба стає на саму гадку, що мав би на своїмріднім поли засадити шляхту. Наш демократизм нїколи на се не пристане. Нехай нам на нашім поли родить ся споконвічна мандибурка, ми не згодимо ся на се, щоби якісь там Заґлоби та Доленґи розростали ся на нашій ниві! Не садили наші діди і батьки нїяких Пястів і Баторих — і ми не будемо, хоч би то була картофля далеко лучша від наших мандибурок... Нехай собі Поляки держать ту шляхту картофляну, а ми останемо ся в опозициї....

На мою думку не дуже то щасливо поназивав властитель досьвідної стациї картофляної ті ріжні роди картофель. Розумію, коли рожу назвуть „королева Вікторня“ — то цьвіт поетичний, гарний, але картофлю, хоч би й яку буйну і гарну, пазивати Баторим, Пястом або Заґлобою мабуть не годить ся. бо з того можуть вийти ріжні немилі і непатріотичні комбінациї. На приклад трафить ся, що безрогі сотворіня з'їдять сего або того картофляного шляхтича, не питаючи про его добре імя і славу історичну. З того берім собі науку, що не всюди патріотизм придатний; коли нераз покажеш его в невідповідну пору, то цілком справедливо виставиш ся на сьміх.

Був я в Празї на виставі сьвідком такої сцени. Стоять Чехи коло плугів, нїчим незвичайних, а іде Нїмець тай тілько оком глипнув на ті плуги. А один Чех приступає до него і питає ся:

— Як же вам подобали ся ті плуги?

Нїмець дивить ся: Щож? — каже — бачив я вже й лучші плуги.

Сказав правду, але патріот-Чех прискочив до него тай его поза уха раз і другий! Як, мовляв, сьмієш ти ставити чеські плуги низше від чужих! Що наше, то всьо більше варта, нїж чуже....

Видко, у Чеха був патріотизм великий, але ту виявив ся він в зовсїм невідповідний спосіб і не на своїм місци. Такий патріотизм називає ся шовінїзмом, а шовінїзм — то пародія патріотизму.

Був я недавно на нашім рускім вічу. Доки навчало ся селян, як розуміти закони, свої права і обовязки, доти все йшло гарно і було користне. Коли-ж прийшло ся говорити про відносини політичні у нас, один руский адвокат обкидав таки своїх людий, щирих народовців, болотом, назвав „зрадниками“ і Бог знає як. Сей адвокат патріот, того нїхто не заперечить, але свій патріотизм заявив він на вічу в спосіб невідповідний і шкідливий загальній справі. Він працює богато для народу, але заразом не хоче зрозуміти, що годї всїх Русинів взяти під один стрихулець і казати їм думати на один лад. Нїгде того не було і нема, і в нас не буде.

Такі то пригоди бувають з патріотичними чувствами. Треба навчити ся і знати, коли їх заявити, і як. Возьмім ще такий приклад. Стану я перед Поляком або Волохом і скажу єму гордо: Наша „Просьвіта“ має тисячі членів, сотки читалень, крамниць і т. д. Моє патріотичне почуте підносить мене, я готов грозити не то Полякам або Волохам, але цїлій Европі. В менї повстає благородне обуренє на тих, що маловажать нашу патріотичну роботу. Виходить: я патріот... Та чи той патріотизм не заслїплює мене, чи не каже він менї бачити там корець зерна де тілько є кварта? А щож би я міг сказати,

жаві більше політичного впливу на всході Европи, що впрочім нашій державі і на підставі еї теперішного складу належить ся цілком природно.

ДОПИСЬ.

Зі Станіславова.

(Про нове товариство касинове. — Комбінациї народовско-москвофільскі.)

В Станіславові завязує ся нове товариство касинове „Руский клюб“ побіч істнуючої вже від десятьох літ „Рускої Бесіди“. Здавало би ся, що руска інтеліґенция в Станіславові так розросла ся, що вже за мало для неї одного касина і мусить мати два. Та на нещасте оно так не є, а поправді є ту так, як в приповідці каже ся: „Тримайте мене двох, боодному нем що“...

Се нове касино, то наслідок смутного розділу поміж народовцями. Народовці помирені зі „староруськими“ членами остали ся на послідних загальних зборах „Рускої Бесіди“ в меншости при виборі виділу. Се не подобало ся їм так, що не пробуючи переговорів або угоди, уважали відповідним виступити з „Рускої Бесіди“ — а тепер по кількох місяцях беруть ся закладати нове касинове товариство. До него мають належати ті москвофіли (pardon: староруси), котрі давнійше повиступали з „Рускої Бесіди“, невдоволені еї народовским характером, відтак виливові сьвященики, що мають своїх підчинених з околиці втягнути в нове касино, тай ті, що не переперли свого виділу в Рускій Бесіді. Кажуть, що всіх членів, в половині „староруских“, збере ся з трийцять. Один з поважнійших „твердих“ членів жертвував на уряджене „Руского клюбу“ чотириста зр. Не хотять ту вірити, щоби москвофіли без причини зробили ся нараз такі щедрі для народовского товариства, бо на таке они за... хитрі.

Поглядаючи безсторонно на оба касина, не можемо втаїти перед собою сумної правди, що народовці стратять на тім найбільше. Істноване двох руских касин в такім малім місті, як Станіславів, утвердить розлад; настане перетягане членів до двох сухітничих касин і при тім вражда безконечна. Вже тепер чув я від двох богатших Русинів, що будуть належати і до Рускої Бесіди і Руского клюбу, але не будуть нігде заходити... Менче заможні Русини мусять остати ся при однім касині, або з причини такого розбрату нігде не належати.

В тій борбі о жите се касино побідить, котрому не забракне жертв і запомог. Кромі того многі побоюють ся, що примирена кліка москвоф льска вирине знов на верх, використуючи зручно амбіциї загонистих народовців, а особливо одного, котрий думає кандидувати на посла замість п. Гурика і потребує бути головою касинового товариства. Кількох москвофілів докоряло теперішним членам Бесіди, чому того народовця не вибрали головою, коли він хоче бути послом... Та ми при виборі голови не могли брати в рахунок таких комбінаций.

Так то оно в нас. Народовці між собою не можуть погодити ся навіть на товаварискім ґрунті, що мабуть же не так трудно, але за те жити з москвофілами вміють і пороблять їм уступства такі, яких би певно для своїх не зробили. А москвофіли зі своєї строни не уступлять ся в нічім ані на крок. Дійшло до того, що одна наша народовска часопись вихвалює станіславівских москвофілів, а cui bono — Господь знає... Мабуть не має вірних інформаций зі Станіславова.

А. Г.

Перегляд політичний.

Fremdenblatt обговорює велике значіне реформи виборчої і каже між иньшим таке: „Коли три сполучені партиї мають змисл для справедливости і загального добра держави, то ми віримо, що се велике питане залагодять ся успішно. Сего жадаємо тим більше, що в иньшім разі Австрия буде обтяжена вічно повстаючим питанем і що наше політичне жите було-б виставлене на баламуцтво без кінця. Коли реформи виборчої не переведе коаліция — то хто-ж иньший? Лише як довго сполучене трьох умірковаиих партий, треває, можна сподївати ся реформи виборчої, котра би відповідала поступови і інтересам австрийскої держави“.

На послідім засіданю Палати послів предложило правительство також закон о охороні публики від обманьчивого захвалюваня і продажи лихих товарів.

Литомерицкий епископ засуспендував о. Бранка, редактора християньско-социяльної часописи.

З Берлина доносять, що з причини ведучих ся тепер межи державами переговорів в справі всхідно-азийскій, вийде німецкий амбасадор кн. Радолин скорше на свою посаду до Петербурга, як то було первістно постановлено. Справа акциї Німеччини против Япану прийде перед парламент.

Цісар японьский задоволений з заключеного миру і видав прокламацию, в котрій дякує своїм міністрам, парламентови, війску і марнарції за їх користну діяльність. — Япаньский міністер заграничних справ приняв протест Німеччини, Росиї і Франциї. Надіють ся що Япан вдоволить жаданям тих держав.

Дрібні вісти.

З „Рускої Бесіди“. В понеділок дня 29. цвітня с. р. о год. 6. вечером відбуде ся засідане виділу головного, на котре Вп. членів виділових запрашає ся. Чернівці, дня 26. цвітня 1895. — Пигуляк. Желехівский.

Іменованя. П. Міністер судівництва іменував ад'юнктами судовими в Галичині: ад'юнктів повітових: Фльорияна Малиновского з Ярослава для Станіславова, Ореста Саламона з Луки для Сянока і Івана Зджарского з Глинян для Золочева; а ад'юнктами повітовими авскультантів: Володимира Івана Кульчицкого для Турки, Володимира Николая Гошека для Скалата, Тадея Воронецкого для Судової Вишні, Тадея Закшевского для Мільниці, Кароля Смольницкого для Грималова, Феліцияна Тадея Папару для Бурштина, Івана Фединкевича для Луки, Івана Бронис. Гавеля для Мільниці. Стан. Обертиньского для Надвірної, Мечисл. Гната Вишневского для Косова, Тадея Жигм. Лісса для Кут, Ришарда Гессе для Будзанова, Адольфа Наймана для Косова, Макса Рітті'ґштайна для Зборова і др-а Мих. Конюшецкого для Товстого.

Справа зниженя зелізничих тариф. В лютім 1894 р. поручив галицкий Сойм виділови краєвому, щоби доложив всяких заходів для осягненя загального обниженя перевозових тариф від будівляних матеріялів на дороги, на галицких державних зелізницях.

як би мені хто закинув, що Русини крайні лінюхи, ч анять ся великим розвоєм н. пр. Просьвіти, котра має тілько 4500 членів, коли Словінці (їх є лише міліон) в своїм Товаристві сьв. Могора мають до 60.000 членів! Я мусів би змовчати і сказати, що ми крайні лінюхи, кричимо богато, жадаємо ще більше, самі-ж рук не почемо до діла приложити; — нехай за нас иньші журять ся...

Маємо два товариства жіночі: львівский „Клюб Русинок“ і станіславівске жіноче товариство. В Галичині і Буковині маємо звиш три міліони Русинів, між ними є певно з півтора міліона Русинок, але споміж них не належить і кількасот до наших жіночих товариств. Ми й на се горді, та чи по справедливости? Порівняймо себе от хоч би з Волохами, котрих на Буковині є лише 200.000.

Буковиньскі Волошки мають в Чернівцях своє Товариство жіноче: Societatea Doamnelor Romane din Bucovina. Дня 21 с. м. товариство се мало свої загальні збори. На зборах відчитано справоздане, з котрого дізнаємо ся, що се товариство жіноче мало 2 почестних членів, 44 основателів, 206 дійстних, 44 спомагаючих і 5 кореспондуючих. То ще нічо; але зважмо, що товариство се має також 25 своїх філій, а в них 2023 членів! Оно удержує дівочий інститут в Чернівцях, на котрий торік видало 20.189 зр. 99 кр. В тім інституті виховувало ся за дармо 26 учениць, а 5 за місячну оплату лише по 5 зр. Кромі того се товариство волоске має школу волоскої мови, до котрої торік ходило 182 дівчат, і має записи на свої ціли: від Юрия Поповича 10.000 зр., від Параскеви Репти 800 зр. і чотири записи по 500 зр. від о. Івана Грибовича та его жінки, котрим померло четверо дітий і они зробили ті записи на памятку дітий.

Скажіть мені, дорогі міліони краян і ще дорожші міліони гарних краянок, чи є у вас така жертволюбивість? Двіста тисяч Волохів, а они таке жіноче товариство мають! — три міліони Русинів, а наші товариства жіночі ледви дишуть! Прекрасно, чисто по руски... От-тут би місце для руского патріотизму, от-тут він відповідний! Але ми таки патріоти та ще й не малі!... Де треба чи не треба звести бучу на кого, там нас ціла громада; де-ж треба учинком заявити свій патріотизм, там нас нема...

Ще в сорокових роках казали нам наші батьки: „Русине, пізнай себе, буде з тебе!“ А ми пізнаємо себе вже пятьдесять літ тай ще не пізнали. Пізнали нас уже иньші і маловажать нас, а нам уроїло ся, що ми вже страшна сила і можемо йти з мотикою на сонце, допоминати ся всего, а натомісць нічого не дати. Гов, панебрате, так в сьвіті не йде! Не засієш, не допильнуєш, то певно тобі не зародить. Ніхто за тебе дбати не буде!

Чув я нераз таку балаканину: „То зле коли часописи відкривають наші недостатки, що ми сякі а такі, лінюхи і дармоїди. Радше най нам часописи кажуть, що ми вже сильні і мудрі, то підносить духа і додає відваги.“ Так навіть поступають собі декотрі часописи. Ба, як би то правда була, що затаюване перед собою власних недостатків і хиб додає духа і відваги! Коли-ж то неправда! така тактика нас усипляє, робить зарозумілими на се, чого у нас нема. Возьмемо ся до чого і зараз розчаровуємо ся, бо бачимо величезну байдужність у всіх до народу.

В котре наше товариство заглянемо, всюди бачимо, що оно могло би сто разів красше розвивати ся, як би ми хотіли. Чи се товариство просьвітне, чи політичне, чи економічне — все одно; з чистою совістю ми не можемо жадним чванити ся; можемо тілько сказати: початок незлий, і брати ся живо до дальшої так дуже потрібної роботи. А робота ся справді потрібна, бо на австрийских Русинах лежить великий обовязок: ми мусимо зберегти все те, що нам видирають в Росиї, до часу, поки й там настане воля до роботи в хосен свого народу. Ми мусимо в Австриї придбати стілько власного добра, щоби в потребі мали що роздати і між братів Українців, заким они самі дороблять ся свого. Ми мусимо берегти свою гідність так, щоби нас Україні не соромили ся, щоби приклад наш додавав їм духа і сили витерпіти всі невзгодини. Годі нам не сягати думками дальше, як по стовпи галицкої та буковиньскої границі, що в нас річ звичайна. Всякий поступок свій мусимо міряти мірою загальнійшою, не специяльно галицкою або буковиньскою. Ми не сьміємо забувати при ніякій роботі на те, що нас не три міліони лише в Австриї але 20 міліонів, з котрих 17 дивлять ся на нас як на своїх спасителів і жаль чують, коли бачать між нами спори звичайно такі, що їх при добрій волі і вирозумілости можна би обминути. Судім наші галицко- і буковиньско-руські справи зі становища ц і л о г о народу україньско-руского, а неодно діло видасть ся нам яснійшим, неодно простимо, до неодного самі возьмемо ся зі всею силою і щиростию!

* *
*

Виконуючи се порученє віднїс ся видїл краєвий до президиї ґенеральної дирекциї зелїзниць державних, домагаючи ся як найбільшого загального знижения тариф для перевозу всїх матерпялів, потрібних до удержаня доріг, обовязуючого на всїх шляхах державної зелїзниці в Галичинї. Рівночасно просив видїл краєвий, щоби знести обовязок щорічного відновлюваня признаних уже поодиноких знижень і щоби скоротити формальности при користаню з тих знижень в тім напрямі, аби цертифікат, виданий інженером видїлу краєвого, видїлом повітовим або маґістратом, вистарчав для кождої стациї до виміру належитости за транспорт після установленої тарифи.

Сего представленя не могла увзлядпити ґенеральна дирекция зелїзниць державних і відмовила жаданю загального знижения тарифи, котре мало би обіймати всї шляхи державних зелїзниць. З причини тої відмови вислав видїл краєвий до презеса кола польского у Відни письмо, в котрім представив ухвалу сойму і вислїд дотеперішних переговорів з ґенеральною дирекциєю австрийских зелїзниць державних, просив о предложене сеї важної справи колу польскому, щоби оно піднерло жаданя краєвої репрезентациї у центрального правительства і виробило полагоджене справи по мисли соймової ухвали.

Убійство і рабунок. Перед трибуналом судїв присяжних у Львові розпочала ся тепер карна розправа против Михайла Гречила обжалованого о убийство і рабунок. Акт обжалованя так про се оповідае: Михайло Гречило, 31-лїтний служащий, що від 1 до 31 сїчня с. р. був сторожем дому при ул. Гончарскій під ч. 3, стративши там службу, прийшов дня 19 лютого до мешканя своєї давної господинї Каспшикевичевої під покривкою, що она була єму винна 1 зр., замкнув на ключ двері від кухнї, війшов до спальнї і там тяжко недужу, лежачу в лїжку удушив подушкою. Відтак витягнув з під подушки мошонку з грішми і забрав з неї 4 корони і 25 кр. Надїючи ся більшої добичи війшов Гречило до другої комнати, але сполошений сусїдкою, котра почувши через двері кроки і гадаючи, що се Каспшикевичева, заповіла, що прийде до неї — утік, забравши лише з кухнї фляшку горівки котру утїкаючи впустив на сходах. Рівночасно з Гречилом обжалована і єго любовниця Антонїя Лукасевичева. Після зізнань Гречила дізнала ся она зараз по убийствї, що стало ся, а помимо того взяла від Гречила грошї і старала ся відтак затерти слїди убийника. — Обжалований Гречило не признає ся до вини; він боронить ся тим, що не хотїв убити своєї панї, лише прийшов упімнути ся о свою належитість 1 зр., а коли п. Каспшикевичева стала єго ганьбити, він розлютив ся і ударив єї кулаком в ніс, а потім обтер подушкою кров, що була пустила ся з уст Однако се оповіданє здасть ся неправдиве, бо сьвідки зізнали, що Гречило відгрожував ся Каспшикевичевій. Розправа протягне ся два днї

Про великий огонь в Лисиничах доносять з Львова. Дня 22. с. м. побачили прохожі люди огонь в околици міста. Повідомлено о тім сторожу огневу і зараз вихав один треп охотничої сторожи огневої і богато людий. Сконстатовано, що огонь вибух в стайни броварнї і обняв в короткім часї иншї будинки, смолярню, сушарню ледову і т. д. Завдяки енерґічній працї сторожі огневої не згоріли лише солодівня і величезний чотироповерховий маґазин. Огонь згашено аж рано. При огню покалїчив ся один робітник. — Шкода, котра є асекурована, виносить 50.000 зр.

Айхінґера, убийника адвоката Ротціґля, засуджено на смерть на підставі одноголосного засуду присяжних за убийство і грабіж.

Страйк мамок. І мамки задумують прилучити ся до акциї робітників, а се видно з відозви оногди оголошеної. В Відни знані мамки в національних строях; они походять з Ганни, отже з Моравиї, а не з Чехів, але они уживають своєї рідної мови і встоюють за ту правду, що тілько краянки Паляцкого і Ріґера могуть уважати себе „талантами в тишинї“. Они тиранїзують родини, в котрих мають важну задачу, а тепер їх і так вже велика самосьвідомість ще побільшить ся, бо їм припадає тепер національне політичне післанництво. Czechisches Landblatt оголожує „десять заповідий ческої нациї“, з котрих одна взиває ческий нарід, щоби не давав для нїмецких родин і на дальше мамок, бо сї мамки „годують своєю здоровою ческою кровію нїмецких ворогів“. Коли ся відозва знайде справдї відгомін і Чехи, а властиво дами ческі, що мають спроможність бути мамками, будуть придержувати ся полїтики відпорної, то наслїдки могли би бути далекосяглі. Тодї іменно узли, які доси між Чехами а не-Чехами були, розвяжуть ся: особливо евентуальне братерство з часів, коли мамка-Чешка годувала дитину нїмецку своїм молоком — і горожани научать ся з самого дитиньства борби національної. Надїємо ся, що сего не буде. Може задоволять ся ческі патріотично одушевлені мамки тим, що покарають ворогів-Нїмців підвисшеньєм пенсиї.

Щурі робітниками. Один промисловець з Глязґова, в Шкоциї прийшов на думку ужити щурів до роблення ниток. Він навчив щурів обертати своїми лапками колесо і оттак они виробили в однім дню 3.800. ниток а кожда довга на 137 метрів. Обраховано, що кождий щур робітник принесе чистого річного доходу 8 франків. Отже промисловець постановив постарати ся о 10 тисячів щурів, котрі навчені принесуть єму річного чистого доходу 80 тисяч франків, а на їх виживлене богато не буде треба. — Се американьска новинка зі „Свободи“· Хто хоче, най вірить їй.

Журналїстика в Японії. Після послїдних статистичних виказів, в Японії виходить тепер около 766 періодичних видань в 200 мілїонах екземплярів. З творів неперіодичної праси в 1891 р. числили 7.956 ориґінальних творів, а разом з перекладами і з передруками більше ніж 22.000 томів. Перед усім розбуджували інтерес питаня права і релїґії. „Завдяки широкому розповсюдненю грамотности і дешевости часописий — говорить один з російских подорожників — кождий Японець читає часописи, а любимим єго предметом розмови есть полїтика. Видаванє часописи не коштує богато, бо там сотрудників не оплачують. Цїна часописий не дорога, бо на місяць пятдесять центів американьских (50 центів = 1 2 наші корони), а є і дешевші. Догодити публицї не тяжко, треба писати о Ґледстонї і о нашйх славних мужах, переложити кілька романів француских, анґлійских і помістити кілька японьских. Посеред інтеліґентної публики тїшать ся найбільшою увагою твори Спенсера, Льоренца, Штайна, Дарвіна, Тіндаля і Канта.

Вісти з Росиї. Після донесеня „Реформи“ одержала славна акторка Моджейовска полїцийний наказ, щоби зараз Варшаву опустила і нїколи в Росиї не показувала ся. Причиною того наказу має бути відчит, який мала артистка в Чікаґо про російскі відносини. — Префект полїциї міста Радом, Куриченко, котрий знаходив ся в вязници задля коррупциї, повісив ся в своїй келиї. — В містах фабричних Лодзь і Зирардов арештовано більше як сто людий за социялізм. Також роблено ревізию в Варшаві і арештовано двох інжинерів і пять молодих женщин.

Американьскі запросини „Свобода“ відзиває ся так до руских промисловців і купців:

Хто хоче на бізнесї (інтересї) заробляти,
Мусить в „Свободї“ свій анонс дати.
Чи то швець, чи кравець,
Чи крамар, чи шинкар,
Чи погребальник, чи лїкар,
Чи трумнар, чи аптикар, —
Дай ся оголосити,
В „Свободї“ возвеличити,
Щоб тя люди знали,
До тебе заходжали,
Твій товар купували
І бізнес твій поправляли.
Тодї будеш мати грошї,
Будеш патріот хороший!
Будеш „Свободу“ спомагати,
Руску справу підпирати.
Ану, Кирило! ану, Степане!
Ану, Данило! ану, Іване!
Всї ся оголосїть,
Най знає о вас сьвіт!...

Померли. Николай Нарциз Зарицкий, радник краєвого суду у Львові, в 59-ім роцї житя. — Федора з Гаврішевичів Наумовичева, жінка пок. Івана Наумовича, в Варшаві. — У Львові кс. Ян Мазуркевич, бувший професор львівского університету, в 69-ім роцї житя.

Справи економічні.

Як повинен хлїбороб ґаздувати, щоби при теперішних низьких цїнах збіжа вийти на своє?

„Ось вже знов найшов ся якийсь мудрагель, що буде нам плїв якісь небилицї, як ґаздувати! Се ми уже добре знаємо. Та що з того? Біда тай годї! Податки, тягарі просто з сьвіта женуть. А він нас хоче учити ґаздувати“. Так подумає собі може не один з читачів, прочитавши отсей заголовок, покиває головою, та ще й сплюне в додатку. Але ми тим не зражаєм ся і таки пишемо, бо все таки може найде ся хоть кілька хлїборобів, сьвященників чи мужиків, що не лиш прочитають се, але призадумають ся над тим, і нарештї послухають доброї ради. А призадумавши ся над своєю гіркою долею в теперішних тяжких часах, мусить кождий хлїбороб сам собі сказати: „Га, що-ж робити? Треба лїпше ґаздувати, треба більше продукувати і більше щадити. Иньшого виходу нема“. І се справдї так.

Недавно тому в комісиї ради державної, де радили над тим, що робити, аби рільництво підняти, сказав один із хлїборобів: „Мої панове! Почитайте й гною. Тут найбільші хиби, що обнижають видатність із поля і худоби. Перед усім треба запровадити лїпшу господарку в кождім ґаздівстві, а гній се душа в господарстві, се азбука цїлої господарки.“

Цїлком справедливо, от в тім то лежить сук.

Лиш мало хто із наших хлїборобів сьвідомий того, яке значінє має гній і гноївка. Се не на вітер сказано, що омаль не у всїх наших ґаздівствах в троє, в четверо більше гроша пропадає в гною і в гноївцї, ніж виносять всї податки разом зі всїма додатками, на котрі найбільше всї нарікають... Хто дбає розумно о гній, хто уважає гноївку за свою найпевнїйшу касу щадничу, той вже в короткім часї із свого поля, із своєї сїножати збирати ме далеко більше, ніж той, що сего знати не хоче; збирати ме тілько, що і податки оплатить з того і самому доволї лишить ся.

Кождий ґазда повинен отсї слова тепер собі як найбільше затямити:

1. Більше з господарства добувати.
2. Таньшим коштом добувати.
3. Лїпші продукти добувати.

Способів на те, як добувати з господарства більше, є тілько, що їх годї тут нараз всїх вичислити. Ми лиш дещо подамо, як тую цїль осягнути. І так перед усім треба лїпше обходити ся з гноєм і з гноївкою, відповіднїйше справляти рілю, в осени глубоко орати, в добрий час сїяти, на насїнє брати що найлїпше зерно, треба більше дбати про сїножати, в часїх гноїти; взагалї треба робити все то, що сам досьвід учить, аби осягнути більшу видатність. Треба старати ся із того самого кавалка поля, із одної худобини, із кождої деревини, із кождого пня пчіл і т. д. добути як найбільше, а принаймі більше ніж доси; і се можна зробити без більших грошевих видатків силами власного ґаздівства, коли послухає ся доброї науки, добрих сказівок, добрих засад господарских.

Ба добре, але як можна таньшим коштом се все зробити? Річ ясна, що можна, бо коли одним і тим самим коштом добуде ся з господарства більше, то вже тим самим продукує ся таньше. Але можна се ще і таким чином осягнути, що знижить ся кошта на роботу. Та якже-ж се? А так, що бере ся лїпший статок, чи то плуг, чи борону, чи сївалку, косярку, молотїлню, чи млинок і т. д., тим можна зискати більше на часї, а час то грошї. Кілька годин зисканих і визисканих можуть господареви з досить численною челядю принести богато хісна. Але що? У нас ще не знають хлїбороби, що то значить час, робить ся все, хоть би і для себе,

як би за напасть, от щоб позбути ся; чи зробить ся що, чи нї, а при балачцї сходить днина за дниною, зійде весна, лїто, а в осени — нема що збирати. І очивидно тодї нарікає ся на тяжкі часи, на великі драчі, одним словом на все иньше, лиш не на себе самого. Хто в господарство своє вкладати ме свою щиру працю від рана до ночи, чи то справляючи поле, чи то обходячи як ся належить худобу, чи заходячи ся коло саду, коло пчіл і т. д. — тому певно земпиця сьвята дасть тілько, що зможе і в сих тяжких часах вийти на своє. Але у нас хлїбороби і слухати не хочуть якоїсь доброї господарскої поради, а наші інтеллїґентні хлїбороби і в руки не возьмуть книжки, що пише про самі найблизші їм річи — про годівлю худоби, про гній, про пашу і т. д. — якже при таких обставинах можна з господарства жити? Та ми лиш нарікати і плакати умієсмо, а доложити рук, кинути ся сюди туди, — то хиба нехай вже хто другий...

Та крім того треба ще і лїпші річи продукувати, бо всяка лїпша річ чи то збіже, чи то сїно, чи масло, чи яблука, чи телятко, чи безрога, чи віл лїпше платить ся.

А при тім всїм не треба забувати і того, що нїчо не поможе, нї більша нї таньша продукция хочби найлїпших річий, як не буде ся шанувати і щадити гроша. Кождий крейцар треба завсїгди кілька рази в руцї обернути, нїм єго видати. Инакше і найлїпший господар попаде в біду, наробить довгів, а довги се смерть господарства. Заощаджений гріш не повинен анї одного дня марно лежати в скринї; на те є каси щадничі, от хотьби почтові каси щадничі, щоб гріш гріш родив.

Задача се наших інтеллїґентних хлїборобів при кождій спосібности звертати увагу наших селян на ті річи. Помалу наберуть они віри в те, що ся їм каже, будуть так робити і будуть ся лїпше мати. Коли лиш буде щира і добра воля, охота до працї, дбалість, ощадність — перед усїм тверезість, то небавом буде і гаразд. Най нїхто із хлїборобів не гадає, що він ґаздує так, як вже лїпше не може бути. Як у всїм, так і тут найбільшу силу має досьвід. Одно або друге і на ум не впаде якому ґаздї, другий се спробував і показалось добрим. Аби добре ґаздувати, хлїбороб потребує доброго і щирого провідника, а таким провідником є добра хлїборобска ґазета. На добру ґазету най нїхто не жалує гроша, бо сей гріш верне ся в двоє. Наша ґазета буде старати ся після своїх сил заступити руским хлїборобам недостаток фахової ґазети.

ТЕЛЄҐРАМИ „БУКОВИНИ“.

Відень, 27. квітня. Сегодня зраня відбула ся весняна парада віденьскої залоги в присутности цїсаря, баварского князя Леопольда, архікнягинь Мариї Іммакуляти і Райнериї. Цїсар придивляв ся, окружений своєю дружиною, маршови кінноти, потім наступила дефиляда. Між гостями можна було побачити богато маґнатів, аристократиї і публики.

Будапешт, 27. квітня. Палата послів відкинула внесенє п. Сапаріого а приняла зміни стилїстичні зроблені палатою панів, а також внесенє комісиї правничої, щоби параґрафи, котрі палата панів покрислила, в друге предкласти до одобреня.

Трієст, 27. квітня. Делеґация муніципальна наказала свому бурмістрови, щоби при нагодї побуту цїсаря в Полї заявив льояльність міста і провінциї Трієста.

Мадрид, 27. квітня. Князь Орлеан впав на ловах коло Севілї з коня і зломив собі гомівку. Лїкарі побоюють ся небезпечних комплїкаций.

КНИГАРНЯ

наукового Товариства імени Шевченка

у Львові, улиця Академічна ч. 8,

продає слїдуючі книжки:

	зр.	кр.
Др. Огоновский: Історпя руської лїтератури II. 3 зр., III. ч. 1 і 2 — 4 зр., IV. 1 зр, а том I.	3	—
— Studien auf dem Gebiete der ruth. Sprache	1	50
Кулїш. Шекспірові твори перекл. ч. 1.	1	—
— Чорна Рада, повість	—	80
Юрій Федькович. Повісти і оповіданя	—	20
Іван Нечуй. Повістки і оповіданя . .	—	30
— Сьвітогляд українського народа . .	—	30
— Кайдашева сїмя, повість	—	50
— Навіжена, повість	—	20
— Над чорним морем, повість	—	90
— Хмари, повість	1	50
— Причена, повість	1	50
— Микола Джеря, повість	—	80
— Поміж ворогами	—	50
— Попались	—	10
Ом. Партицкий. Провідні ідеї в письмах Тар. Шевченка	—	35
Вас. Ріленько. „Іфіґенія в Тавриді“, драма	—	30
Мих. Коцюбиньский. „Хо“, оповідане	—	10
Сервантес-Мірон. Пригоди Дон-Кіхота	—	40
Волод. Шухевич. Записки школяра	—	20
Іван Франко. Жіноча неволя в руских пісьнях народних	—	35
— Без працї, оповіданє	—	20
— Лис Микита Ґетого	—	50
— Украдене щастє, драма	—	30
Вас. Чайченко. Твори прозаїчні ч. I. 80 кр. ч. II. 50 кр., ч. III	—	80
— Книга казок, поезиї часть II. . . .	—	60
— Під хмарним небом, поезиї ч. I. . .	1	—
К. Т. Подоленко. За громаду, хроніка	—	20
Записки Товариства імени Шевченка ч. I., II., III., IV. і V. по	1	20
О. Кенан. Сибір ч. I. II.	1	20
Тарас Шевченко. „Кобзар“ 2 томи 4·50 зр. з пересилкою	5	—
— Кобзар для дїтий	—	20
Леся Українка і Макс. Ставиньський. Книга пісень Г. Гейне . .	—	80
— На крилах пісень, збірник поезий .	—	60
Павло Граб. Збірник поезий ч. I. . .	—	20
— З чужого поля, переклади ч. I . .	—	20
Уманець і Спілка. Словар росийско-україньский ч. I. і II. по	2	50
І. Баштовий. Україньство на лїтерат. позвах з Московщиною	—	50
Левенко. Пани і люди, повість . . .	—	80
— Салдатский розрух	—	10
Герінґ-Герасимович. Що то є господарність	—	20
Осип Маковей. Поезиї ч. I.	—	20
— „Оферма“ — новиля	—	10
Михайло Старицкий. В темряві, драма	—	20
Кирило Студиньский. Лїрники, студия	—	20
— Пересторога	1	—
Василь Щурат. Пісня про Роляндa .	—	50

ПРАВДА

ВІСТНИК

політики, науки і письменства, виходить двічи в місяць по цїнї на рік 4 зр. пів року 2 зр., на чверть року 1 зр.

У Львові, улиця Академічна, ч. 8.

ЛЇТЕРАТУРНЕ ТОВАРИСТВО

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„ІЛЮСТРОВАНУ БІБЛЇОТЕКУ“

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем року 1886., 1887., 1888., 1889., 1890., 1891., 1892 1893., 1894., по 1 зл. **20** кр. за ручник, а всї **9** разом за **9** зр.

З пересилкою почтовою 9 зр. 30 кр.

Чума горілчана.

Сумна история для перестороги і науки бідним і богатим, старим і молодим переповів і тверезим руским читальникам присьвятив **Омелян Попович.** Книжка ся має **80** сторін і коштує **20** кр., почтою **25** кр.

Tinct. capsici compos.

(Pain expeller)

приладжена в аптицї Ріхтера, Прага, загально звісне втиране, лагодить біль, можна дістати по цїнї 1.20 зр., 70 кр. і 40 кр. за Фляшку майже в кождій аптицї. При закупнї треба дуже уважати і брати фляшки лише з охоронною маркою **„котвиця“** за **правдиві**. Центральна розсилка: **Ріхтера аптика під Зол. Львом, Прага.**

СИЛА КНИЖКИ

або

о просвітї народній.

Під таким заголовком вийшла брошура в Чернівцях написана учителем Дарієм Пігуляком.

Цїна 25 кр., з пересилкою 27 кр. — Замовляти можна в редакциї ›Буковини‹.

„ДНЇСТЕР“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові,

улиця Валова ч. 11,

засноване на підставі концесиї ц. к. міністерства справ внутрішних з дня 9. грудня 1891. р. ч. 22751, розпочало свою діяльність дня 15. н. ст. вересня 1892 р.

„Днїстер“, опертий на засадї взаїмности своїх членів, обезпечає всяке майно движиме і недвижиме против шкід огневих під найприступнїйшими услівями і почислює можливо найнизші премії.

Всякі шкоди ліквідують ся і виплачують ся сейчас по пожарі.

Зголошеня о удїленє **аґенциї** в місцевостях, де нема аґентів „Днїстра“, принимають ся.

Видає і за редакцию відповідає Осип Маковей.

З друкарнї Г. Чоппа.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA KUL